

Protokoll fra konsultasjonsmøte mellom Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Sametinget

Tid: Mandag 4. juni 2007, kl. 1330-1625

Sted: Alta, Áltta Siida

Til Stede:

Fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet: Arbeids- og inkluderingsminister Bjarne Håkon Hansen, statssekretær Berit Oskal Eira, politisk rådgiver Hadia Tajik, ekspedisjonssjef Petter J. Drefvelin, avdelingsdirektør Ninni Kate Rognli, rådgiver Marthe Pramli

Fra Sametinget: President Aili Keskitalo, rådsmedlem Terje Tretnes, rådsmedlem Ann-Mari Thomassen, politisk rådgiver Geir Tommy Pedersen, direktør Heidi Salmi, avdelingsdirektør Audhild Schanche, avdelingsdirektør Tommy Somby, underdirektør Lennart Mikkelsen, seniorrådgiver Torvald Falch

Møteleder: Aili Keskitalo

1. Protokoll fra forrige konsultasjonsmøte

1.1 Nordisk samekonvensjon

Sametingspresidenten uttrykte bekymring over framdriften i arbeidet med Nordisk samekonvensjon i Finland og Sverige. Sametinget imøteser avklaring av posisjoner til forhandlinger om konvensjonen og ser det som mest effektivt og i tråd med arbeidet så langt at sametingene deltar som likeverdige parter med statene i forhandlingene.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet arbeider med utgangspunkt i at posisjoner er klare til minister- og presidentmøte i november i år. Departementet forutsetter at Finland og Sverige gjør det samme. Om noen skulle ønske mer tid bør ikke dette bety et helt års utsettelse. Det bør eventuelt være mulig å ha et eget møte om saken på vinteren/våren 2008.

1.2 Sametingets retningslinjer om endret bruk av utmark

Sametingspresidenten orienterte om at Sametingets retningslinjer om endret bruk av utmark, jf. finnmarksloven § 4, nå er vedtatt. Sametinget venter på departementets godkjenning for ikrafttredelse 1. juli 2007.

Arbeids- og inkluderingsministeren ga uttrykk for at retningslinjene har vært gjennom en god prosess og vil bli godkjent. Ministeren er opptatt av å få fram overfor kommuner og brukere at departementet ikke vurderer eller overprøver innholdet i retningslinjene, men bare vurderer hvorvidt de er innenfor loven.

Muligheten for å holde møter med kommunene om retningslinjene og eventuelt også endringer i plandelen i plan- og bygningsloven ble diskutert. Det var enighet om at et slikt møte kan være hensiktsmessig og at Sametinget i tilfelle må være arrangør. En vil senere komme tilbake til et eventuelt møte, og mulig deltakelse fra departementets side, mest sannsynlig på administrativt nivå.

2. Oppfølging av rapporten om Sametinget formelle stilling og budsjettprosedyrer

Sametingspresidenten orienterte om at det legges opp til en behandling av spørsmålet om Sametingets formelle stilling i septemberplenumet. Sametingsrådet finner arbeidsgruppens forslag til løsninger som gode. Sametingsrådet er opptatt av å få større formell klarhet i relasjonen mellom regjeringen og Sametinget og at sameloven er oppdatert på den reelle situasjonen med hensyn til samhandlingen mellom regjeringen og Sametinget. Til septemberplenum vil Sametingsrådet også fremme en egen sak om framtidig myndighetsoverføring for forvaltning av samiske kulturminner etter kulturminneloven. Myndighetsoverføringen etter kulturminneloven vil prinsipielt ses i sammenheng med Sametingets formelle stilling. Sametingspresidenten uttrykte også håp om at det innen Sametingets septemberplenum var oppnådd enighet om budsjettprosedyrer med regjeringen, slik at en slik avtale kunne forelegges plenum for godkjenning.

Arbeids- og inkluderingsministeren orienterte om at regjeringen er i ferd med å gjøre seg opp en mening om rammene for konsultasjoner med Sametinget om dets formelle stilling og budsjettprosedyrer. Denne avklaringen vil trolig skje på denne siden av sommeren. Siden det er litt ulikt syn på disse sakene var arbeids- og inkluderingsministeren opptatt av å få klarere fram hva som er den politiske begrunnelsen fra Sametingets side for at Sametinget formelt gis en stilling som eget rettssubjekt. Fra Sametingets side ble det pekt på synliggjøringen/formaliseringen av Sametingets uavhengighet i forhold til regjeringen, harmonisering i forhold til folkerettslige forpliktelser og ytterligere ansvarliggjøring av Sametinget som politisk organ.

Det var enighet om at en tar sikte på å ha konsultasjonen seinest i løpet av august om disse spørsmålene, men statsråden tok et forbehold på grunn av valgkampen. Sametinget lovte så raskt som mulig å formidle skriftlig til AID en nærmere politisk argumentasjon for ønsket om å få status som eget rettssubjekt.

3. Erfaringer med konsultasjoner

Sametingspresidenten ga uttrykk for at Sametinget søker å følge konsultasjonsavtalen så lojalt som mulig både med å respondere raskt på saker, synliggjøre posisjoner både muntlig og skriftlig, bidra med saksinformasjon og virke til smidighet for når og hvordan saker behandles politisk.

Sametinget har en meget god konsultasjonserfaring med plandelen i plan- og bygningsloven. I denne saken fikk Sametinget tilgang på all informasjon fra starten av, enigheten om opplegget for konsultasjonene ble fulgt, departementet hadde mandat til å se på ulike løsninger, og Sametinget fikk tilgang på et helhetlig sluttokument for områdene det var konsultert om og som tilsvarer innholdet i lovproposisjonen, noe som gjorde at Sametingets plenum kunne ta ordentlig stilling til forslaget. Sametinget ga uttrykk for et håp om at denne saken danner mønster for hvordan konsultasjoner gjennomføres.

Sametinget har imidlertid også erfaringer med at regjeringen ikke følger konsultasjonsprosedyrene i samhandlingen med Sametinget. Sametinget opplever at:

- Embetsverk og politisk ledelse i departementene ikke har handlingsrom til reelle konsultasjoner hvor ulike løsninger vurderes.
- Det gis mangelfullt informasjons- og grunnlagsmateriale til Sametinget i konsultasjonsprosessen, noe som skaper grobunn for mistenksomhet og opplevelse av behovet for å ta høyde for den verst tenkelige situasjon.
- Mange viktige saker blir skjøvet over i parallelle og framtidige prosesser.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet orienterte om at det nå foretas en intern evaluering av konsultasjonsprosedyrene i departementene. Arbeids- og inkluderingsdepartementet vil sammenfatte dette materialet og oversende det til Sametinget og høre Sametingets synspunkter. Behovet for å

bedre departementets interne veileder for konsultasjoner med Sametinget vil i denne sammenheng bli vurdert. Departementet vil komme tilbake til Sametinget for å avtale nærmere drøftinger om temaet.

Når det gjaldt spørsmålet om handlingsrommet for departementene til å konsultere med Sametinget, framhevet arbeids- og inkluderingsministeren at det alltid vil være en viss usikkerhet omkring dette. Utfordringen er å finne praktiske løsninger fra sak til sak.

4. Østsamene

Det var enighet om at utbyggingen av Østsamisk museum nå går som planlagt.

Sametinget var opptatt av at Østsamisk museum blir sikret driftsmidler når museet er ferdigstilt i 2008. Dette må også ses i sammenheng med den konsolideringen som nå foregår og som Østsamisk museum vil være en del av sammen med Varanger Samiske museum, Tana museum og Savio-museet.

Sametinget ga videre uttrykk for at merknadene fra FNs rasediskrimineringskomite må følges opp med konkret arbeid også på landrettighetsområdet. Oppfølging av finnmarkslovens § 28 om fiske i Tana- og Neidenvassdraget hva gjelder utarbeidelse av forskrift for forvaltning og utøvelse av fisket må blant annet følges opp for Neidenelva.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet er blant annet på bakgrunn av merknadene fra FNs rasediskrimineringskomite opptatt av å konkretisere mulige tiltak knyttet til næringsutvikling, kultur og språk overfor østsamene. Dette skal omtales i stortingsmeldingen om samepolitikken. Departementet ønsker å drøfte mulige tiltak med Sametinget. Fra Sametingets side ble det understreket at en institusjonsetablering som Østsamisk museum er en helt sentral forutsetning for å initiere og gjennomføre prosjekter. Østsamisk museum vil også naturlig kunne kobles til samiske institusjoners nordområdenettverk.

Departementet tar sikte på å invitere Sametinget til en diskusjon om videre planer og tiltak. Det forutsettes at representanter for den østsamiske gruppen involveres i arbeidet.

5. Oppfølging av regjeringens nordområdestrategi

Arbeids- og inkluderingsdepartementet orienterte om at det er dialog med Utenriksdepartementet for å se på prosjekter som kan forsterke urfolksdimensjonen i nord. Utenriksdepartementet tar sikte på å avklare dette innen utgangen av juni. Sametinget gikk ut fra at dette var prosjekter som også Sametinget var kjent med. Aktuelle prosjekter som ble nevnt var knyttet til samiske institusjoners nordområdenettverk og dokumentasjon av tradisjonell kunnskap.

Sametinget orienterte om de initierte prosjektene fra Sametinget side knyttet til tradisjonell kunnskap og et informasjons- og kommunikasjonsprosjekt om nye næringer i nord. Arbeids- og inkluderingsdepartementet ga uttrykk for at informasjonsprosjektet ble vurdert å ligge innenfor rammene til hva Sametinget bør avgjøre, det er derfor like mye en ordinær budsjettprioriteringssak som et særprosjekt. Til dette viste Sametinget til at nærings- og handelsministeren har sagt seg enig i fordelene med et slikt informasjonsarbeid og at NHD vil være bidragsyter i forhold til mineralloven. Et slikt prosjekt er heller ikke bare i Sametingets interesse. Arbeids- og inkluderingsdepartementet vil drøfte med Nærings- og handelsdepartementet oppfølgingen av informasjons- og kommunikasjonsprosjektet, og komme tilbake til saken.

Sametinget framhevet også at prosjekter knyttet til østsamene naturlig bør støttes i et nordområdeperspektiv.

Sametinget orienterte om at det tas sikte på å fremme en oppfølgende sak om nordområdesatsingen til Sametingets septemberplenium.

6. Billighetserstatning

Sametinget ga uttrykk for bekymring mht. den lange saksbehandlingstiden for søknader om billighetserstatning. En raskere saksbehandling hadde gitt større ro. Sametinget ga også uttrykk for at kriteriene for billighetserstatning og beløpsgrensene burde ha en annen vurdering enn hvordan det synes å praktiseres. Dette vil Sametinget ta opp med Stortinget.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet var enig med Sametinget i at hovedutfordringen nå er at saksbehandlingskapasiteten må ytterligere opp. Arbeids- og inkluderingsdepartementet vil trykke på for at det skjer, men det er primært Justisdepartementet som har ansvaret for dette.

7. Annet

7.1 Faglig analysegruppe

Det var enighet om at faglig analysegruppe raskt skulle settes ned og at dette nå kan avklares på administrativt nivå. Mandat og finansiering er klart. Arbeids- og inkluderingsdepartementet har oversendt Sametinget brev om dette.

7.2 Tospråklighetsmidler

Etter forespørsel fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet orienterte Sametinget kort om historikken og nåværende praktisering vedrørende rapportering om kommunenes bruk av tildelte tospråklighetsmidler. Sametinget understreket at det ikke er grunnlag for å ha mistillit til kommunenes bruk av midlene, og det har hele tiden blitt rapportert på bruken av midlene i forhold til kommunenes planer. Fra og med 2006 har Sametinget igjen innført regnskapsrapportering for å ha styrket grunnlag for å evaluere bruken av tilskuddsordningen.

7.3 Arbeidet med Stortingsmeldingen om samepolitikken

Arbeids- og inkluderingsdepartementet orienterte kort om arbeidet med stortingsmeldingen så langt. Departementet vil involvere Sametinget nærmere i vurderingen av tiltakene i meldinga. Departementet ser det som uproblematisk at Sametinget i den sammenhengen også gis innsyn i utkastene til tekst på meldingen. Mest sannsynlig vil Sametinget inviteres til konsultasjon om meldingen i løpet av august/september. Meldingen planlegges fremmet i oktober/november. Aktuelle saker som behandles i Sametingets septemberplenium vil kunne gi behov for at meldingen kommer ut i november.

7.4 Informasjonsarbeid om forslagene fra Samerettsutvalget og Kystfiskeutvalget

Sametinget framhevet behovet for at det ble forberedt et skikkelig informasjonsarbeid om de forslagene som fremmes både av Samerettsutvalget og Kystfiskeutvalget. Dette for å virke til at debatten om forslagene i størst mulig grad er basert på det som faktisk foreslås. Arbeids- og inkluderingsdepartementet vil følge opp problemstillingen overfor fagdepartementene.